

КУПО-ГПБулава
ГРВД-МЕТОДИЧНА КОМІСІЯ

пл. сен. Ярослав Рак

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ МЕТОДИКИ

ВІДСТЕЖКА
Наукового Товариства
ім. Шевченка, Нью Йорк

Т О Р О Н Т О

1959 р.

Я. Рак.

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ МЕТОДИКИ.

Загально панує погляд, що Пласт є якоюсь спеціальною організацією, та що Пласт має свої спеціальні методи праці, яким він завдячує своїм виїмковим успіхам. Та коли спитати будьякого нашого пластуна, чи навіть впорядника, в чому полягає ця спеціальність, чи оригінальність, то відповідь буде дуже загальна, побіжна, а часом навіть невласлива. Та й не диво. Джерелом знання пластової методики повинна бути передусім правильно зберігана та старанно передавана традиція. У веденні впорядницького діловодства впорядник наслідує свого попередника, а знову його хлопці будуть наслідувати його, і так з покоління в покоління при нормальних життєвих умовах якоїсь спільноти, при спеціальній старанності така традиція може зберегти у правильному виді передавану методику на протязі довшого часу.

Дальше джерелом знання можуть бути книжки, писані стилем відповідним розумовому розвитку отцих молодечих впорядників, які, як відомо, дуже нерадо читають того роду книжки, а ще менше мають даних їх продумувати та звертати увагу на всі дрібнички, які деколи творять суть даного питання.

Та так сталося, що ми ні одного, ні другого не маємо подостатком. По довголітній перерві, в часі якої праця запластовими методами була зведена до мінімум так своїм засягом як і змістом, відновлено працю у "діпні" таборах, атмосфера яких дуже далеко відбігала від нормального життя. Рівнож теперішній наш скок за море, у цілковито нові обставини примусив ще раз полишати по дорозі багато із наших основ - так що у теперішнього покоління впорядників і виховників повстали величезні браки і дивогляди, які очевидно мусять доводити до зниження успіхів у нашій праці.

Щоби уодностайнити засади нашої пластової методи, я спробую коротко оформити поодинокі її засади та подати найзагальніші поради, як їх примінювати.

П Л А С Т Ц Е Г Р А.

Зачнім від основного питання.

Пласт це гра - загально відома річ. Але яка це гра?

От недавно бувший пластун, тепер член ОДУМ-у, впрочім позитивно наставлений до Пласту, написав в "Молодій Україні" /виходить в Торонто/, що пластове виховання базується в основному на тезі: "життя це гра". В дальшому згаданий автор пише: /після побуту в Пласті в часі дитячих літ/ 16-17-літній пластун "відчуває, що мусить розпрощатися з життєрадісним світом джемборі, батер і пісень. ...пластові гри і виховні атрибути видаються йому вже занадто дитячими", а вкінці додає: "вони /пластуни/ ... не дістали, бо не могли дістати задовільного виховання суспільно-політичного".

Ось Вам зразок поверховного і невірного розуміння пластової методи - пластової гри бувшим пластуном, який, ще раз це підкреслюю, признає дуже багато позитивів Пластові, а навіть твердить що: "Виховна тематика і методика Пласту найповніша, найдоцільніша і можна сказати найпередовіша".

Він може і не винен тому. Правдоподібно був він пластуном у молодшому юнацькому віці, а може і був у зле провадженому гуртку, де сам зпорядник не розумів добре поняття пластової гри і утотожнював її з грами у вузькому розумінні, грами для розривки, приємного переведення часу, евентуально для вироблення деяких прикмет характеру, як відвага, бистрота, чесна гра, та фізичних прикмет. Не менше треба припускати що таких випадків ми можемо стрінати багато.

А тимчасом суттю пластової гри є передусім вирощування і закріплення громадського гону, гону до спільноти і то спільноти суцільної зі

із справним проводом та зрізничкованими функціями її членів, на те, щоб пластуни, по досягненні дозрілого віку, могли бути одними з найкращих членів спільноти і її організаторів.

Щоб це завдання сповнити Пласт уживає найдоцільнішою в тому випадку методи самовиховання і опирається на гоні, прикметному молоді в юнацькому віці, наслідувати дорослих і в грі сповняти їхні громадські функції. Отже молодь любить гратися у військо, школу, суд, спортивні товариства, чи товариські клуби і т.п., провадити війни, напади і зв'язані з цим теренові дії, та інші форми громадського життя, які вона може дець заобсервувати і які їй подобаються своєю романтикою, пригодництвом, емоціональністю, справністю, блиском, чи іншими зовнішніми виявами. В цих грах молодь дуже докладно і серйозно наслідує з найменшими подробицями закони і правила, дисципліну, етикету та церемонії, а навіть імпровізує однострої та обстановку таких спільнот і установ та з нефальшованим переживанням віддається виконуванню їх функцій. Заобсервувавши ці елементи юнацької психіки творець пластової методи рішив використати їх для вирощення та закріплення у молоді громадного інстинкту та вироблення в неї сили до досконалої форми організації спільнот, відповідаючих потребам складного і сильно розвиненого та зрізничкованого громадського життя, та далі працювати і посвятити для тих спільнот - одним словом до вироблення патріотизму як складової частини людського характеру. В тій цілі він оформив самовиховну методику пластової гри підбираючи для неї найбільш імпонуючу молоді, а рівночасно придатну для намічених завдань, зовнішню форму організації і такий же зміст.

В пластовій грі молодь має змогу не лише заспокоювати вроджені гони, але теж далі їх вирощувати та дорогою звичання закріплювати їх на постійне як частину світогляду і характеру.

Зміст і форма пл. гри з віком молоді поступово зближується до форм реального громадського життя так, що вже навіть при закінченні юнацького віку пластуни юнаки не тільки що зникають до функцій громадського життя і то зрізничкованого, але в часі цієї гри повинні за-пізнатися з усіма недоліками та відємними його сторінками як теж на-брати досвіду у їх ладнанні.

Нагомість форми і зміст занять і праці старшопластунських куре-нів осягають вже повний характер дійсної громадської праці. Ці еле-менти романтики і довнішні вияви молодечої життєрадісности і фізичної тугости, що мають свій корінь у юнацьких грах, зовсім не перешкоджу-ють поважному і серйозному трактуванні громадської праці. Навпаки во-ни наснажують людину і новітня гігієна енергії дуже їх поручає навіть людям у поважному віці. Бувший президент Гувер у 80-тому році життя їздить на полювання, ночує романтично по колибах та переводить вечорі при ватрах, а найповажніші державні мужі беруть участь у дивачних строях на парадах масонських льож, чи їх прибудівок, і це їм не пере-шкоджус полагоджувати справи державного значіння. Цього роду спільні переживання, які б вони не були б, більше чи менше серйозні, сильно скріплюють товариські а в дальшому і організаційні зв'язки спільноти і цим причиняються до збільшення їх сили і спроможности. Дальше така атмосфера життєрадісности є конечною для піддержання оптимізму світо-гляду, а звісною річчю є, що оптимістичний-життєрадісний світогляд багато легше зносить усякі труди і невдачі та частіше виходить оборон-ною рукою у життєвій боротьбі.

Ідеалістичний, лицарський але життєрадісний світогляд пластуна ви-плеканий в романтиці прогульок, пригод і ватер часто відрізняє пласту-на від його громадського довкілля, зокрема т.зв. політичних середовищ. Підступ, облуда, брехня, нечесна гра є чужі характерові доброго пла-

стуна, княка, чи вихованого в Пласті сеньйора. Але це ще не означає, що пластуни є такі наївні, що не потрапляють остягтися такому довід-лю і їх громадський інстинкт та досвід не закваліфіковує їх як зрілих громадян, чого боїться вгорі згадуваний автор. Пластуни присвоюють со-бі засади лицарської етики, але вони теж присвоюють собі такі ціхи ха-рактеру, як спостережливість, бистрість та обережність, які допомага-ють їм скоро зорієнтуватися у методах даного середовища та зайняти по-ставу гідну пластуна лицаря, що зміє стати не лише в своїй обороні, але теж в обороні других, як рівнож в обороні правопорядку. Впрочім пластуни ніколи не мають замикатися виключно у своєму крузі. Пласто-ві вимоги навіть виразно вимагають від них брати участь у діяльності інших громадських середовищ відповідаючих їх вікові. Там теж вони ма-ють нагоду стрінутися з іншими громадськими системами і підходами та відемними їх сторінками.

Та я не хочу тут спорити з невдалим коментатором пластової мето-ди. На тлі його коментарів я хочу лише виразніше підкреслити хибне розуміння пластової гри, яке на жаль трапляється між нашими виховни-ками. У правильному розумінні пластова гра це передусім гра в суспіль-ну організацію з прицілом виробити у молоді снагу до творення спіль-нот, навчити її форм організації, метод праці, вщепити молоді громад-ську дисципліну, активність та охоту посвятитися для добра спільноти, одним словом вщепити молоді основи патріотизму. Пластова гра вживає-гор ще й для інших цілей, для вироблення світогляду, характеру і змі-лостей та справности, але це не оспорювані цілі і більше зрозумілі. Натомість вище згадана засада потребує повнішого зрозуміння та поши-рення. Тому впорядники мусять постійно мати її на оці при плануванні і веденні праці так в гуртках як теж і в куренях. Засад організації і праці пластових спільнот найкраще вчити молодь у т.зв. позитивному

віці, що приміром у хлопців вагається між 9 і 12 роком життя. Проф. психології Пягет твердить, що у віці між 10 і 11 літ є значне прив'язування дітьми великої ваги до всякого роду правил і законів. Він твердить, що бійка, гра і забава мусить відбуватися за означеними правилами, які хлопці дуже добре знають, часто дискутують на цю тему та котрій радо піддаються, жадаючи точного примінення їхніми ровесниками. Та в тому віці пластова молодь в більшості перебуває в новацьких гніздах, де в загальному братчики придержують духу садочка, що значно різниться від духа пластового юнацтва. Тому юнацькі впорядники мусять скоро спішитися і зразу по переході юнаків з новацтва братися скоро вчити юнаків засад організації гуртка. Хлопцям треба докладно пояснити права і обов'язки пластуня в гуртку, права і обов'язки гурткових діловодів та рішуче вимагати, щоб вони собі їх присвоїли. Далше треба докладно та старанно вивчити пластунів в порядку одинцем і привчити бодай кількох хлопців, а не лише одного провідника, щоб при зміні діловодств, яка повинна відбуватися майже що пів року, мати можливості вибору. Я ще раз звертаю увагу, прогавлення тих решток позитивного віку молоді для науки правопорядку, коштуватиме впорядникам дуже багато накладання праці, бо в наступному віковому періоді психофізичного розвоку молоді, переході статтевого дозрівання, або теж називаним періодом опору /другим, бо перший є у віці около третього року життя/ - наука правопорядку є дуже а дуже утруднена. Щоб не знудити хлопців сухим впорядком та перевантаженням функційности, в тому часі треба давати хлопцям теж багато дружинових гор, в яких організація, дисципліна і функційність находили практичне примінення. Отже бейзбол, рагбі-футбол, круглі та кожна інша гра, до якої треба організування постійного, чи тимчасового проведу для організації гри та ведення її акції, та яка вимагає від членів безоглядного послуху провідникові /ними вибраному/ - повинна входити

у програму занять сходити початкувчого гуртка. Початковий пластовий гурток це має бути організація, для якої впорядники повинні прибирати різні форми до наслідування. При впоряді і церемоніях ставте хлопцям за примір військовою одиницю, про спортових грах спортовий клуб /дуже добре здобудете собі авторитет, коли наведете хлопцям приміри з останніх подій у житті спортових клубів, де входили в гру дисциплінарні питання /-при гутірках, чи рефератах, зокрема при провірці присвоєння научного матеріалу грайтеся в школу і вибирайте професора, при ватрах творіть плем'я індіан, чи загін козаків, а при гурткових справах творіть парламент під проводом гурткового провідника. Зокрема дуже велику увагу треба класти на гурткові справи. На кожних сходах повинен бути обговорюваний проєкт якоїсь акції гуртка, очевидно все в парламентарний спосіб і закінчений постановою, над якою гурток має голосувати. Та тут треба пам'ятати, що надмірна балаканина забирає час і знеохочує небалакунів, отже визначування часу на говорення і певна цілеспрямованість у провадженні дискусії мусить бути перестерігана. Отже пластовий гурток має бути передусім парламентом, військовою частиною і спортовим чи товариським клубом цієї малої спільноти хлопців, чи дівчат. Змістом їх нарад і урядування має бути правління спільнотою, що займається всякого роду молодечими заняттями, які є предвижені у пластовій програмі, а яких цілеспрямованість повинна степенуватися в міру перебування в рядах пластової організації. Починаючи від найбільш примітивних занять, а приманливих для молоді/ ловити рибу на ту принуку, на яку вона йде/ в початках пластування, аж до скомплькованих гор для проби вироблення пластового характеру, світогляду та вмілостей, так пластових як і організаційно громадських -всюди повинно бути якнайбільше місця для самоуправи гуртка.
